

La nova aristocràcia americana

Quan els candidats a la presidència republicana eixien al seu primer debat a l'agost, hi havia tres contendents dels quals els pares també s'havien postulat per a president. Qualsevol que guanyi pot enfrontar-se a la dona d'un ex-president l'any vinent. És estrany que un país fundat en el rebuig de les classes socials sigui tan tolerant amb les dinasties. Com que els Estats Units mai no va tenir reis o senyors, sembla que no es preocupi gaire pels senyals d'una elit cada vegada més forta.

Thomas Jefferson va establir una distinció entre una aristocràcia natural dels virtuoses i talentosos, que era una benedicció per a una nació, i una aristocràcia artificial basada en la riquesa i la naixença, la qual a poc a poc acabaria estrangulant aquella. El mateix Jefferson era un híbrid de les dues –un brillant advocat que va heretar 11.000 hectàrees i 135 esclaus del seu sogre–. Una distinció que ha continuat amb el pas del temps. Quan els magnats acumularen fortunes que fins i tot els prínceps europeus envejaven, la combinació de la seva pròpia filantropia, l'extravagància dels seus fills i el sistema econòmic federal va mostrar que els nord-americans mai no van descobrir el que seria viure en un país on aquesta elit perdurés.

Ara comencen a descobrir per què els rics d'avui passen als seus fills un actiu que no pot ser balafiat en un parell de nits en un casino. És molt més útil que la riquesa, i invulnerable a l'impost sobre successions. I és el cervell.

Parelles fetes al campus de Yale.

El capital intel·lectual impulsa l'economia del coneixement, de manera que els qui en tenen molt obtenen una bona llesca del pastís. Cada vegada més hereditari. Molt més que en generacions anteriors, els homes d'èxit es casen amb dones d'èxit. Tal *aparellament selectiu* augmenta la desigualtat en un 25%, segons una estimació, ja que les llars d'aquestes parelles solen gaudir grans ingressos a banda i banda. Parelles amb poder conceben nens brillants amb llars estables –només el 9% de les

Als Estats Units, l'educació és l'herència del privilegi. La bretxa entre rics i pobres és més gran que a qualsevol altre país del món, i el sistema educatiu afavoreix els més rics. Enlloc com allà no es percep aquesta tendència.

mares amb estudis universitaris que donen a llum cada any no són casades, en comparació del 61% de dones que abandonen l'escola. Els fills de pares amb estudis són estimulats amb una mitjana de 32.000 paraules a l'edat de quatre anys. Es traslladen als barris cars amb bones escoles, gasten una fortuna en classes de música i mouen contactes per aconseguir plaça en un col·legi de secundària de primera categoria. Mentre que els fills de pares amb prestacions socials no tenen aquesta possibilitat.

Les universitats que modelen l'elit nord-americana busquen talents de tots els orígens, i els nens intel·ligents sense recursos que aconsegueixen arribar a l'Ivy League poden obtenir una matrícula completament sufragada. Però els estudiants de classe mitjana han d'acumular grans deutes per assistir a la universitat, especialment si volen un títol de postgrau, que ara molts llocs de treball els exigeixen. El vincle entre l'ingrés dels pares i l'èxit acadèmic d'un nen s'ha fet més fort, com ara les persones intel·ligents que es tornen més riques i gasten diners en un tutor poderós i influent per a la seva filla, i l'educació importa més del que importava, perquè la demanda de la capacitat intel·lectual s'ha disparat. Un jove gra-

duat universitari guanya un 63% més que un graduat de secundària, treballant tots dos a temps complet. Ara bé, el graduat de l'escola secundària té menys possibilitats de trobar feina. Aquells que viuen en el punt més alt de l'escala social es mouen directament de les millors universitats als millors llocs de treball, i les recompenses són encara millors del que es podria esperar.

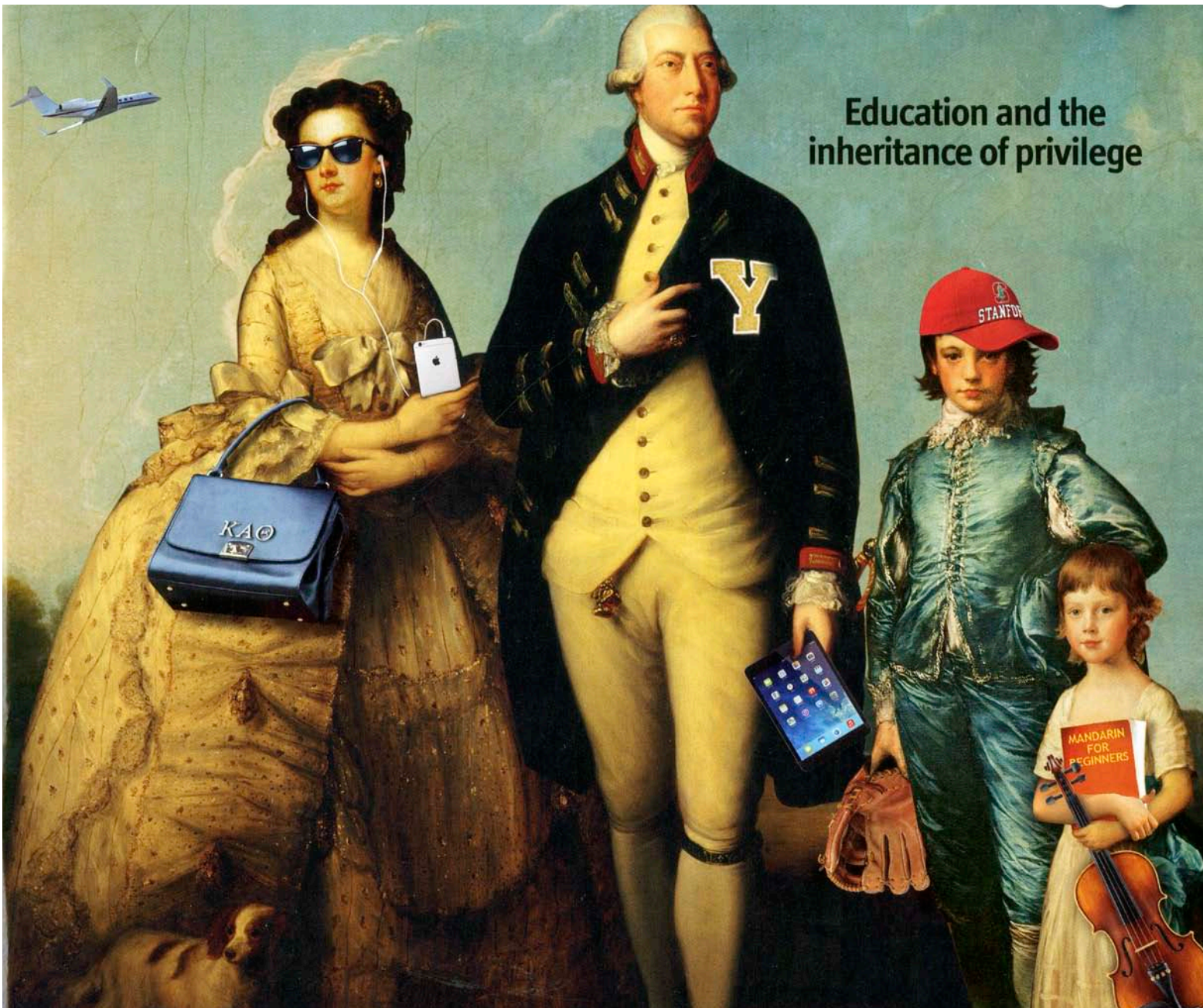
Res d'això és privatiu d'Amèrica, però la tendència n'és més visible allà. Això és en part a causa que la bretxa entre rics i pobres és més gran que a qualsevol altre país del primer món –un problema al qual Barack Obama va alludir en diverses ocasions durant el discurs que va donar el 20 de gener. També el sistema educatiu americà afavoreix els rics. Gràcies al finançament local, Amèrica és un dels tres únics països avançats on el Govern gasta més a les escoles de zones riques que pobres. Les seves taxes universitàries han augmentat 17 vegades més ràpid que els ingressos mitjans des de 1980, en part per pagar la burocràcia inútil i els edificis cridaners. I moltes universitats donen preferència i afavoreixen als fills d'ex-alumnes a l'hora de les admissions.

Tot nadó ha de rebre bona educació.

La solució no és descoratjar els rics a invertir en els seus fills, però sí fer molt més per ajudar els nens intel·ligents que no han tingut la sort de topar amb uns pares senyorets. El moment per començar és en la primera infància, quan el cervell és més mal·leable i el tipus d'estimulació té un efecte més gran. No hi ha substitut per als pares que parlen i llegeixen als seus nadons, però les bones guarderies poden ajudar, sobretot per a les famílies més desfavorides i que tenen les puntuacions més baixes d'Amèrica als estàndards internacionals. Millorar l'atenció de la primera infància als barris més pobres d'Estats Units abaixaria de deu a un els casos; així com altres inversions governamentals.

Moltes escoles són a les mans d'una de les majors forces antimeritocràtiques a Amèrica: els sindicats de professors,

Education and the inheritance of privilege

que es resisteixen a qualsevol indicati sobre si el bon ensenyament ha de ser recompensat o professors inadequats han de ser acomiadats. Per solucionar això, i l'escàndol de finançament equitatiu, el sistema hauria de ser més i menys local al mateix temps. Per alumne s'ha d'establir un finançament en l'àmbit estatal, inclinat a afavorir els pobres. A través de l'ampliació de beques o escoles concertades. D'aquesta manera, les bones escoles creixeran i les dolentes es tancaran o canviaran. Els sindicats i els aliats del Partit Demòcrata posaran el crit al cel, però alguns experiments

en ciutats maltractades, com ara Nova Orleans, han demostrat que l'elecció d'escola funciona.

Finalment, les universitats dels Estats Units necessiten una injecció de meritocràcia. Només un grapat, com Caltech, admet sol·licitants únicament pel mèrit acadèmic. Totes haurien de fer-ho. I les universitats han de fer un esforç més gran per oferir una millor relació qualitat-preu. Amb cursos en línia més barats que cada vegada guanyen més impuls, les institucions tradicionals han de reduir els costos o morir. L'Estat pot ajudar a exigir més transparència per

part de les universitats sobre la devolució de taxes que han de fer els graduats del que guanyen.

Els Estats Units seria un país més ric si el vincle entre naixement i èxit fora més lax, massa talent es malgasta actualment. Així, la nació també seria més igualitària. Però si els nord-americans descobrien el joc, podrien votar tant als demagogs de la dreta com de l'esquerra, sobretot si la gran alternativa és un altre Clinton o un altre Bush.

© *The Economist*

Traducció d'Almudena Iglesias